

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

200 χρόνια δημοτικό τραγούδι

*Το παρακάτω κείμενο (απόσπασμα) αντλήθηκε στις 25.12.2021 από τον ιστότοπο:
<https://200xroniadimotikotragoudi.gr/sxetika>.*

Ο συνθέτης και μαέστρος Σταύρος Ξαρχάκος και η εταιρεία ..., παρουσιάζουν ένα πολύπλευρο πρόγραμμα δράσεων που προβάλλουν τη σημασία και τη διαχρονικότητα της ελληνικής μουσικής παράδοσης. Μέσα από 3 κύκλους που περιέχουν συμβολικά 21 τραγούδια ο καθένας και διατρέχουν αυτά τα 200 χρόνια έκφρασης του Νεοέλληνα μέσα από το τραγούδι.

«Οι ίδιες αρχές που καθόριζαν τον ελληνικό έντεχνο ρητορικό λόγο στην αρχαιότητα, καθορίζουν και τη μορφή της νέας λαϊκής δημιουργίας» έγραφε ο Κ. Θ. Δημαράς, με τη διαφορά πως «η κληρονομιά δεν πέρασε μέσα από το βιβλίο αλλά μέσα από την ψυχή», αναφερόμενος στη μεγάλη παράδοση του δημοτικού τραγουδιού, μια παράδοση που άρχισε την περίοδο μετά την πτώση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας εμπεριέχοντας στοιχεία από τον αρχαίο ελληνικό και τον βυζαντινό κόσμο και συνεχίστηκε ως τα τέλη του 19ου αιώνα.

Μ' αυτή τη μεγάλη παράδοση των λαϊκών τραγουδισμάτων ο Ελληνισμός, μετά την Άλωση, εξέφραζε τις δυσκολίες της ζωής του αλλά και την αγάπη του για τη ζωή, μιλούσε για χαρές και λύπες, για καημούς και έρωτες, μα και για τη θρησκευτικότητά του, το θαυμασμό του για ήρωες και την προσδοκία της απελευθέρωσης.

Στην εταιρεία ... πιστεύουμε πως η εθνική πολιτισμική κληρονομιά είναι κομμάτι και του δικού μας δρόμου, γ' αυτό αποφασίσαμε να τιμήσουμε τη σημαντική επέτειο των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 με την πρωτοβουλία «200 χρόνια δημοτικό τραγούδι». Μια πρωτοβουλία η οποία, αντλώντας από την πολύτιμη και ανεξάντλητη δεξαμενή του δημοτικού τραγουδιού, επιδιώκει την ανάδειξη και προβολή της σημαντικότητας και της διαχρονικότητας της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής.

Στόχος μας είναι να ενώσουμε όλες τις Ελληνίδες και τους Έλληνες, τονώνοντας το εθνικό φρόνημα και την εθνική μας ενότητα. Να ενισχύσουμε τις προϋποθέσεις που θα μας

επιτρέψουν να ανακάμψουμε ηθικά αλλά και αναπτυξιακά και να απλώσουμε το νήμα των ιδεών και των αξιών που συνδέουν το παρελθόν, με το παρόν και το μέλλον.

Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, ο συνθέτης και μαέστρος Σταύρος Ξαρχάκος σε συνεργασία με τον καθηγητή εθνομουσικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Λάμπρο Λιάβα, προσεγγίζουν και επικαιροποιούν με τρόπο τολμηρό και καινοτόμο το δημοτικό τραγούδι. [...]

Πρόθεσή μας δεν είναι η αντιμετώπιση των λαϊκών τραγουδισμάτων ως έμμετρου είδους του παρελθόντος αλλά ως είδους διαχρονικού και εξελισσόμενου που μπορεί και σήμερα - όπως τότε - να εκφράσει τη γνήσια, ειλικρινή και ανόθευτη έκφραση της λαϊκής ψυχής του σύγχρονου Ελληνισμού.

Το δημοτικό τραγούδι είναι μέσα μας. Κουβαλά και μεταφέρει από γενιά σε γενιά τις αξίες μας, τη συλλογική μας μνήμη. Είναι κομμάτι της ιστορίας και του DNA μας και «ζει» στα ακούσματά μας.

A3. Γράφεις μια επιστολή στον Δήμαρχο της πόλης σου, στην οποία τού εξηγείς για ποιους λόγους οφείλει να συμπεριλάβει δημοτικά τραγούδια στις εκδηλώσεις που προγραμματίζει για την τοπική εθνική εορτή. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

[Παραλογή της Άπιστης]

Το παρακάτω δημοτικό τραγούδι έχει αντληθεί από τον τόμο της Ακαδημίας Αθηνών «Ελληνικά Δημοτικά Τραγούδια» (Εκλογή), Αθήνα, 1962.

Κόρη ξανθή επλάγιασεν στ' ανδρός της τις αγκάλες

κι ο ύπνος δεν την έπιασεν, ύπνος δεν τηνε πιάνει

κι όλο τ' ανδρός της έλεγε, κι όλο τ' ανδρός της λέγει.

-«Βαριά κοιμάσαι, Κώστα μου, βαρύν ύπνο που κάμνεις!

Σήκω, καλέ μου, πήγαινε, σήκω, καλέ μου, κίνα,

τι το καράβ' είν' στα παννιά κ' η συντροφιά πηγαίνει

κ' εσύ, λεβέντη μ', άργησες, άργησες να κινήσης».

-«Πολύ με βιάζεις, λυγική, σε τούτο το ταξίδι
κ' ίσως θα μας σκοτώσουνε ή ίσως θα πνιγούμε'
καν άλλον άνδρα αγαπάς κ' εμένα δεν με θέλεις».

-«Σιώπα, λεβέντη, μην το λες και μην το αναφέρης!
Ανίσως κι άλλον αγαπώ κ' εσένα δεν σε θέλω,
σπαθί βαστάς στη μέση σου, κόψε μου το κεφάλι».

Κι ο Κωνσταντής εμίσεισε, γλυκά την χαιρετάει.
Κι ακόμα δεν εμάκρυνε δύο μίλια του πελάγου,
το καλαμάρι τ' άφησε, γύρισε να το πάρη.
Βρίσκει τες πόρτες του κλειστές, σφικτά μανταλωμένες
κ' εις τα παραθυράκια του τα σίδερα ριμμένα.
Κάθησε κι ακουρμάσθηκε μίαν ώρα με την ώρα.
Ακούει τον Γιάννον και μιλεί της Λουλουδιάς και λέγει.
-«Θα σ' ερωτήσω, Λουλουδιά, ποιος είν' καλύτερός σου;»
-«Στα κάλλη κάλλιος είσ' εσύ, στην ευμορφιά είσ' ατός σου,
στον πόλεμο κ' εις το σπαθί είναι ο Κωνσταντάκης».

Κλωτσιά δίνει της πόρτας του και μέσα τηνε μπάζει
και το σπαθί του έβγαλε λιανά λιανά την κάμνει!

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Να ερμηνεύσεις, με βάση στοιχεία που δίνει το δημοτικό τραγούδι, τη συμπεριφορά που έχει ο Κωνσταντής στην Λουλουδιά. Πιστεύεις ότι το τέλος της ιστορίας τους θα ήταν αποδεκτό σήμερα;

ή

2. Να φανταστείς ότι είσαι ο Κωνσταντής και εξηγείς σε έναν φίλο σου τις σκέψεις σου και τα συναισθήματά σου μετά το τέλος που έδωσες στη ζωή της γυναίκας σου.

